

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/24-12/11
URBROJ: 50301-04/15-24-16

Zagreb, 1. kolovoza 2024.

Hs**NP*021-03/24-09/29*50-24-7**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
OS - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Priloga: 01-08-2024		
Broj posla i oznaka	Org. jed.	
021-03/24-09/29	65	
Brojtem broj	Pril.	Vrij.
50-24-7	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/24-09/29, URBROJ: 65-24-3, od 20. svibnja 2024.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio pravobranitelj za osobe s invaliditetom, aktom od 28. ožujka 2024., ukazuje na sljedeće:

Vežano za točku 2.2. Izvješća „Prijedlozi i preporuke za izmjene i dopune zakona i drugih propisa te unaprjeđenje sustava“, podtočku 2.2.2. „Preporuke i upozorenja“ (četvrti odlomak na str. 24), te točku 2.3.13. Izvješća, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je stupanjem na snagu Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti („Narodne novine“, broj 119/22.), došlo do promjene terminologije i naziva vezanih za sustav visokog obrazovanja te ukazuje na potrebu korištenja terminologije navedene u Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti.

Vežano uz točku 2.4. Izvješća „Osobna sloboda i sigurnost“, podnaslov „Liječenje djece i adolescenata s problemima mentalnog zdravlja“ (str. 34), odnosno uz preporuku Ministarstvu zdravstva da poduzme odgovarajuće mjere kako bi motivirali liječnike za specijalizacijom iz područja dječje i adolescentne psihijatrije kako bi se povećao broj dječjih i adolescentnih psihijatara, Vlada Republike Hrvatske izvješćuje kako je Dopunom

Nacionalnog plana specijalističkog usavršavanja zdravstvenih radnika za petogodišnje razdoblje (2020. - 2024.), broj novih specijalizacija za dječju i adolescentnu psihijatriju povećan za 26 specijalizacija. Navedena je i jedna od mjera u donesenom Provedbenom programu razvoja dječje i adolescentne psihijatrije u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2023. - 2024. (osiguranje dovoljnog broja doktora medicine specijalista dječje i adolescentne psihijatrije / užih specijalista dječje i adolescentne psihijatrije / specijalizanata za liječenje mentalnih poremećaja djece i mladih u bolnicama).

Vežano uz istu točku Izvješća, podtočku 2.4.1. „Zatvorski sustav“ (str. 45 - 47), Vlada Republike Hrvatske ističe da će zatvorski sustav i nadalje kontinuirano poduzimati mjere i aktivnosti radi poboljšanja pristupačnosti kaznenih tijela s ciljem osiguranja nesmetanog pristupa, kretanja i boravka osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, kao i nastaviti provoditi edukacije za službenike zatvorskog sustava. U istoj podtočki Izvješća (str. 45), kod navođenja tijela i institucija koje provode nadzor nad postupanjem sa zatvorenicima i maloljetnicima, navode se između ostaloga i nevladine udruge koje se bave zaštitom ljudskih prava. Vlada Republike Hrvatske ističe da sukladno Zakonu o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 14/21. i 155/23.), nadzor nad poštivanjem ljudskih prava i temeljnih sloboda zatvorenika provode pučki pravobranitelj i posebni pravobranitelji sukladno posebnim propisima te međunarodna tijela na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka. Stručni nadzor provodi Središnji ured za zatvorski sustav, nadzor nad pružanjem zdravstvene zaštite osobama lišenih slobode u zatvorskom sustavu provodi ministarstvo nadležno za zdravstvo, a nad programima obrazovanja osoba lišenih slobode i njihovom provedbom ministarstvo nadležno za obrazovanje. Nadzor mogu provoditi i druga državna ili druga tijela, u skladu s odredbama Zakona o izvršavanju kazne zatvora te drugih propisa i međunarodnih pravnih akata kojima se uređuje zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda. Prema važećim zakonskim odredbama, nevladine organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava ne provode nadzor u zatvorskom sustavu, osim kroz suradnju s uredima pravobranitelja. Nadalje, u odnosu na tekst u istoj podtočki Izvješća (posljednji odlomak na str. 45), gdje se nabrajaju sva tijela i institucije koje provode nadzor nad postupanjem sa zatvorenicima u kaznionicama i zatvorima te maloljetnicima u odgojnim zavodima, nije spomenut Pododbor za sprječavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupanja ili kažnjavanja Ujedinjenih naroda (*Subcommittee on Prevention of Torture - SPT*). Naime, Pododbor za sprječavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, tijelo je u skladu s odredbama Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja. Ima preventivan mandat usmjeren na inovativan, održiv i proaktivan pristup prevenciji mučenja i nehumanog postupanja. U istoj podtočki Izvješća, a vežano za podnaslov „Izvješće o obilasku Kaznionice u Požegi i Odgojnog zavoda u Požegi“ (str. 46 - 47), Vlada Republike Hrvatske ističe da su za vrijeme obnove zgrade za smještaj zatvorenika iste bile smještene u zgradu koja je 2023. prvi puta uređena za smještaj zatvorenika (zgrada je prije uređenja imala drugu namjenu), a ne u prostor u kojem su se inače nalazili zatvorenici. Adaptacija zgrada za smještaj zatvorenika je završena te su iste početkom 2024. vraćene u zgrade namijenjene smještaju zatvorenika.

Vežano uz točku 2.5. Izvješća „Sloboda od mučenja ili okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja“, podnaslov „Primjena mjera prisile u psihijatrijskim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi“ (str. 48 - 52), Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo zdravstva na godišnjoj razini kontinuirano prikuplja podatke od bolničkih zdravstvenih ustanova vežano za edukaciju zdravstvenih radnika u svrhu ranog prepoznavanja eskalacije ponašanja pacijenata, odnosno izvršavanje članka 19. Pravilnika o vrstama i načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 16/15.). Spomenuti Pravilnik propisuje da ustanova kontinuirano educira zdravstvene

radnike u svrhu ranog prepoznavanja eskalacije ponašanja pacijenta i stjecanja vještina brzog postupanja u slučaju incidenta. Dopisom Ministarstva zdravstva, KLASA: 500-06/22-02/02, URBROJ: 534-04-1-1/3-23-34, od 28. veljače 2023., dana je preporuka zdravstvenim ustanovama koje imaju ugovorene postelje za djelatnost psihijatrije, da najmanje jednom godišnje održe dvije vrste edukacije za navedeno:

1. prevencija mjera prisile u psihijatriji - komunikacija i deeskalacijske tehnike i
2. primjena mjera prisile kod osobe s težim duševnim smetnjama - zakonska regulativa i tehnike primjene mjera prisile.

Sve zdravstvene ustanove održale su najmanje jednu edukaciju. Neuropsihijatrijska bolnica „Dr. Ivan Barbot“ Popovača, održala je 14. lipnja 2023. edukaciju za zdravstvene radnike: „Mjere prisile u psihijatrijskoj teoriji i praksi“, a Klinika za psihijatriju Vrapče, 28. lipnja 2023. edukaciju „Prevencija mjera prisile u psihijatrijskim institucijama“, a na kojima je bilo prisutno 200 zdravstvenih radnika.

U točki 2.6. Izvješća „Jednakost pred zakonom“, podtočki 2.6.2. „Položaj mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida rata“ (str. 59), pravobranitelj se posebno osvrće na položaj mirnodopskih vojnih invalida i civilnih invalida rata, u bitnome ističući njihovu diskriminiranost u odnosu na ostale korisnike o kojima skrbi Ministarstvo hrvatskih branitelja, ponajviše zbog činjenice da su njihove naknade iznosom niže od naknada koje primaju stradalnici iz Domovinskog rata. U vezi s time Vlada Republike Hrvatske napominje da je visina novčanih naknada za mirnodopske vojne invalide i civilne invalide rata propisana Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata („Narodne novine“, br. 33/92., 57/92., 77/92., 27/93., 58/93., 02/94., 76/94., 108/95., 108/96., 82/01., 103/03., 148/13. i 98/19.) i određuje se od proračunske osnovice koja se nije mijenjala od 2001. godine. Kako su i prava ostalih korisnika iz nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja normativno bila vezana uz proračunsku osnovicu, Ministarstvo hrvatskih branitelja u 2023. pristupilo je izmjeni Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 121/17., 98/19., 84/21. i 156/23.), na način da se osobna invalidnina određuje od osnovice koja se određuje odlukom Vlade Republike Hrvatske. Time se omogućilo da iznos prava bude usklađen s ekonomskim stanjem u Republici Hrvatskoj. S navedenim modelom Ministarstvo hrvatskih branitelja planira uskladiti i model određivanja osobne invalidnine za mirnodopske vojne invalide i civilne invalide rata.

Pod točkom 2.9. Izvješća „Sloboda od izrabljivanja, nasilja i zlostavljanja“ u podnaslovu „Obilasci skloništa“ (str. 70) stoji navod: „Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja u Požeško-slavonskoj županiji je započelo s radom sredinom 2021. godine (novootvoreno sklonište), a financijska sredstva za rad osigurana su iz Europskog socijalnog fonda te od Požeško-slavonske županije.“. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske napominje da je projekt pod nazivom „Sigurno mjesto“, u vrijednosti 772.667,90 eura, sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020.“ i to kroz ograničeni Poziv „Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji“, kojim je uspostavljeno sklonište za žrtve obiteljskog nasilja u Požeško-slavonskoj županiji, a provedba projekta trajala je od 8. ožujka 2021. do 8. rujna 2023. U odnosu na navod u istoj točki Izvješća, podnaslovu „Zakonodavne aktivnosti“ (str. 73), a u dijelu u kojem se navodi sljedeće: „U svrhu jačanja generalne prevencije smatramo nužnim i potrebnim usvojiti predloženo pooštavanje sankcija i podizanje zakonskih minimuma za određene seksualne delikte te proširivanje kataloga kaznenih djela za koja kazneni progon ne zastarijeva uvrštavanjem novog kaznenog djela teškog ubojstva bliske osobe i teškog kaznenog djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, te nezastarijevanje izvršenja kazne za navedena kaznena djela.“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.), u Kazneni zakon uvedeno novo kazneno

djelo teškog ubojstva ženske osobe (članak 111.a Kaznenog zakona). Navedenim izmjenama i dopunama proširen je katalog kaznenih djela koja ne podliježu zastari kaznenog progona i zastari izvršenja izrečenih kazni kaznenim djelima teškog ubojstva ženske osobe iz članka 111.a Kaznenog zakona i svim teškim kaznenim djelima spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta iz članka 166. Kaznenog zakona te se napominje kako kazneno djelo teškog ubojstva iz članka 111. Kaznenog zakona od ranije ne podliježe zastari kaznenog progona i zastari izvršenja kazne. Također, Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako je kazneno djelo teškog ubojstva iz članka 111. Kaznenog zakona, u dijelu koji se odnosi na blisku osobu, razdvojena bliska osoba od osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, odnosno za ostvarenje obilježja kaznenog djela teškog ubojstva dovoljno je da je čin kaznenog djela počinjen prema bliskoj osobi. Napominje se i kako su Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 36/24.) pooštrene sankcije i podignuti zakonski minimumi za kaznena djela silovanja (članak 153. Kaznenog zakona), teška kaznena djela protiv spolne slobode (članak 154. Kaznenog zakona), spolnog uznemiravanja (članak 156. Kaznenog zakona), spolne zlouporabe djeteta mlađeg od petnaest godina (članak 158. stavak 5. Kaznenog zakona), spolne zlouporabe djeteta starijeg od petnaest godina (članak 159. Kaznenog zakona) i teška kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (članak 166. Kaznenog zakona). Predmetne izmjene i dopune Kaznenog zakona stupile su na snagu 2. travnja 2024. godine.

Vežano uz točku 2.12. Izvješća „Djeca s teškoćama u razvoju“, podtočku 2.12.1. „Rana intervencija“ (str. 90), a u odnosu na navod: „S tim u vezi MROSP-u smo preporučivali da se utvrde liste čekanja kod svih pružatelja usluge RI i psihosocijalne podrške u sustavu socijalne skrbi te da poduzmu sve potrebne mjere da se takve liste čekanja smanje, prvenstveno zapošljavanjem dovoljnog broja stručnih radnika. Isto tako, preporučili smo da se poduzmu sve potrebne aktivnosti da se mreža pružatelja usluga RI i psihosocijalne podrške proširi i sklapanjem novih ugovora o međusobnoj suradnji s drugim pružateljima kao i povećanjem kapaciteta postojećih pružatelja te na druge načine“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su s ciljem osiguravanja regionalne ravnomjernosti pružatelja usluga i povećanja dostupnosti socijalnih usluga u županijama u 2023. objavljeni javni pozivi temeljem Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22., 46/22., 119/22., 71/23. i 156/23.), za sklapanje ugovora za pružanje socijalnih usluga, kako bi se nedržavnim pružateljima socijalnih usluga na području svih županija omogućilo da uđu u mrežu socijalnih usluga i osiguraju preduvjete za kontinuirano pružanje usluga. Trenutno je ukupno 24 pružatelja usluge rane razvojne podrške u mreži socijalnih usluga. Temeljem objavljena dva javna poziva tijekom 2023. za ulazak u mrežu pružatelja usluge rane razvojne podrške, 13 novih pružatelja je ušlo u mrežu socijalnih usluga. Nadalje, radi dostupnosti podataka o pružateljima socijalnih usluga, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je razvilo aplikaciju Registar pružatelja socijalnih usluga. U Registru pružatelja socijalnih usluga su dostupni aktualni podaci o pružateljima socijalnih usluga koji imaju važeće rješenje o ispunjavanju mjerila za pružanje socijalnih usluga. Registar pružatelja socijalnih usluga je dostupan na poveznici <https://mrosp.gov.hr/registar-pruzatelja/13416>. Također je u tijeku izrada aplikacije Evidencija korisnika usluga i Evidencija zaprimljenih zahtjeva u koju će se upisivati podaci o korisnicima usluga i korisnicima na listi čekanja. Podaci će se voditi prema korisničkim skupinama, vrstama socijalnih usluga i prema županijama. Na taj način će se vidjeti gdje u sustavu postoje slobodni kapaciteti i u kojim županijama su postojeći kapaciteti nedostadni. Aplikacija je stavljena u produkcijski rad te se u narednom razdoblju očekuje unos podataka u aplikativno rješenje. U istoj podtočki Izvješća (str. 91), vežano za dio teksta: „Od 2019. godine kada je Vlada RH osnovala Izvršnu radnu skupinu za izradu Nacionalnog strateškog plana za ranu intervenciju u djetinjstvu“, ističe se da je Vlada Republike Hrvatske osnovala Povjerenstvo za ranu intervenciju u djetinjstvu.

Vežano uz navod pravobranitelja u istoj točki Izvješća, podtočki 2.12.2. „Stanje ljudskih prava osoba s poremećajem iz spektra autizma“, podnaslovu „Djeca i mladi s poremećajima u ponašanju i teškoćama mentalnog zdravlja“ (str. 93), a prema kojemu se područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad (u daljnjem tekstu: Zavod) suočavaju s nemogućnošću realizacije žurnog smještaja korisnika čija prava i interese su dužni zaštititi, Vlada Republike Hrvatske ističe da su područni uredi Zavoda u situacijama kada postoji opasnost za život, zdravlje ili dobrobit djeteta koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz neposrednog okruženja, dužni odmah odlučiti o izdvajanju djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi. Zavod i svi državni pružatelji usluge smještaja za djecu su dužni postupati sukladno uputi Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, od 22. srpnja 2022., kojom je određeno da je područni ured Zavoda dužan obratiti se najbližem pružatelju usluge smještaja za dijete, donijeti usmeno rješenje i odrediti izvršenje usmenog rješenja bez odgode, a pružatelj usluge ne smije odbiti smještaj u kriznim situacijama i dužan je bez odgode postupiti po usmenom rješenju.

Vežano uz navode iz točke 2.13. Izvješća „Odgoj i obrazovanje“, podtočke 2.13.1. „Predškolski odgoj“, podnaslov „Nedostatak mjesta i pravo prednosti“ (str. 95), koji upućuju da se djeca ne mogu upisati u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja jer ne postoje dječji vrtići na području prebivališta, na nedostatak slobodnih mjesta i uvjeta prema Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe („Narodne novine“, br. 63/08., 90/10. i 57/22.) ili neosiguravanja elemenata podrške odgojno-obrazovnoj inkluziji, Vlada Republike Hrvatske navodi kako je osiguravanje sredstava za osnivanje i rad dječjeg vrtića uređeno člankom 48. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13., 98/19., 57/22. i 101/23.), sukladno kojemu je osnivač dječjeg vrtića dužan osigurati sredstva za osnivanje i rad dječjeg vrtića. U cilju omogućavanja dostupnosti, održivosti i priuštivosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, člankom 50.a Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano je da se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za fiskalnu održivost dječjih vrtića čiji je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju mjerila i kriterija koje uredbom propisuje Vlada Republike Hrvatske te je u rujnu 2023. donesena Uredba o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje iznosa sredstva za fiskalnu održivost dječjih vrtića („Narodne novine“, broj 109/23.) i Odluka o dodjeli sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića za pedagošku godinu 2023./2024. („Narodne novine“, broj 155/23.), čime se država uključila u financiranje predškolskog odgoja razvojem novog modela financiranja koji je uzeo u obzir fiskalne kapacitete osnivača. Sredstva se dodjeljuju općinama i gradovima koji zatim donose odluku odnosno kriterije raspodjele ostvarenih sredstava vodeći pritom računa da se uz postojeće resurse omogući dostupnost, održivost i priuštivost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Vežano uz navode iz iste podtočke Izvješća, podnaslov „Sporne odredbe pravilnika o mjerilima za upise u vrtić“ (str. 95 - 96), Vlada Republike Hrvatske napominje da su člankom 20. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisani uvjeti u vezi s ostvarivanjem prava upisa djece u dječji vrtić, u kojima je između ostaloga navedeno kako prednost pri upisu ostvaruju djeca s teškoćama u razvoju i kroničnim bolestima koja imaju nalaz i mišljenje nadležnog tijela iz sustava socijalne skrbi ili potvrdu izabranog pedijatra ili obiteljskog liječnika da je razmjer teškoća u razvoju ili kronične bolesti okvirno u skladu s listom oštećenja funkcionalnih sposobnosti sukladno propisu kojim se uređuje metodologija vještačenja, te da način ostvarivanja prednosti pri upisu djece u dječji vrtić uređuje osnivač dječjeg vrtića svojim aktom. Pravilnik o upisu djece i ostvarivanju prava i obveza korisnika vrtića jest akt osnivača/dječjeg vrtića koji je utemeljen na odredbama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju. Nadalje, vežano uz navode iz iste podtočke Izvješća, podnaslov „Nepostojanje stručnog tima“ (str. 96 - 97), a u vezi s tekstom koji se odnosi na nepostojanje stručnog tima u dječjim vrtićima, ukazuje se na činjenicu kako je člankom 31. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe, propisan broj stručnih

suradnika s obzirom na broj odgojno-obrazovnih skupina ili ukupan broj djece, a osnivač dječjeg vrtića dužan je osigurati sredstva za osnivanje i rad dječjeg vrtića te tako i za zapošljavanje stručnih suradnika u dječjim vrtićima. Vlada Republike Hrvatske opetovano ističe članak 50.a stavak 2. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, kojim je propisano da se u državnom proračunu osiguravaju sredstva za fiskalnu održivost dječjih vrtića čiji je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju mjerila i kriterija koje uredbom propisuje Vlada Republike Hrvatske, čime se pruža i mogućnost zapošljavanja stručnih suradnika u dječjim vrtićima. Također napominje se da se način ostvarivanja prednosti vezano uz upis djece u dječji vrtić uređuje Pravilnikom koji donosi osnivač dječjeg vrtića. Ujedno Vlada Republike Hrvatske napominje da je člankom 20. stavcima 6. i 7. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano da se prije upisa u dječji vrtić provodi inicijalni razgovor s roditeljem i djetetom, odnosno provodi se opažanje djetetova ponašanja i komuniciranja uz nazočnost roditelja, a koje provodi stručno povjerenstvo dječjeg vrtića (stručni suradnici, viša medicinska sestra i ravnatelj) te da prosudbu o uključivanju djece u odgojno-obrazovne skupine s redovitim ili posebnim programima za djecu s teškoćama u razvoju, djece sa zdravstvenim teškoćama i neurološkim oštećenjima, kao i djece koja pri upisu imaju priložene preporuke stručnjaka donosi prethodno navedeno stručno povjerenstvo dječjeg vrtića. Vezano uz istu podtočku Izvješća, podnaslov „Diskriminacija“ (str. 97), odnosno navode o mogućnosti za dodatnu inkluzivnu podršku djetetu koje dječji vrtić može iskoristiti bez dodatnih troškova (edukacija odgajatelja, suradnja s djetetovim rehabilitatorima, ostvarivanje prava na pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja iz socijalne skrbi, savjetodavni posjet Agencije za odgoj i obrazovanje i dr.), Vlada Republike Hrvatske napominje kako se svi navedeni dodatni primjeri ostvaruju i obvezni su u ostvarivanju programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te opetovano ukazujemo kako je osnivač dječjeg vrtića dužan osigurati sredstva za rad dječjeg vrtića. Nadalje, vezano uz istu podtočku Izvješća, podnaslov „Uključivanje u vrtić izvan mjesta prebivališta“ (str. 98), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je člankom 2. stavkom 2. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano da ako na području jedinice lokalne samouprave nema organiziranog programa ranog i predškolskog odgoja, jedinica lokalne samouprave dužna je sufinancirati pohađanje programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu sa svog područja u dogovoru s najbližom susjednom jedinicom lokalne samouprave ili jedinicom lokalne samouprave koja ima program koji u najboljoj mjeri može udovoljiti potrebama djeteta te se suradnja u vezi s navedenom problematikom i rješava između čelnika dviju jedinica lokalne samouprave. Također, vezano uz istu podtočku Izvješća, podnaslov „Prebivalište roditelja“ (str. 98 - 99), Vlada Republike Hrvatske ističe kako su odredbom članka 20. stavka 4. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisani uvjeti za ostvarivanje prednosti pri upisu u dječje vrtiće, a između ostalih navedeno je kako prednost ostvaruju djeca koja imaju prebivalište ili boravište na području dječjeg vrtića, a ne roditelji djece. Vezano uz istu podtočku Izvješća, podnaslov „Djeca sa zdravstvenim teškoćama“ (str. 99 - 100), a u pogledu rada zdravstvenih voditelja u dječjem vrtiću, napominje se da je člankom 29. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, propisano da se zdravstvena voditeljica usavršava u skladu s propisima koje donosi ministar nadležan za zdravstvo, dok je člankom 34. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe, propisan potreban broj zdravstvenih voditelja s obzirom na broj odgojno-obrazovnih skupina ili ukupan broj djece, pri čemu je osnivač dječjeg vrtića dužan osigurati sredstva za osnivanje i rad dječjeg vrtića kao i za zapošljavanje zdravstvenih voditelja u dječjim vrtićima. Nadalje, a vezano uz istu podtočku Izvješća, podnaslov „Preporuke Ministarstvu znanosti i obrazovanja“ (str. 100), Vlada Republike Hrvatske navodi kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 31. siječnja 2024., uputilo svim dječjim vrtićima u Republici Hrvatskoj, dopis, KLASA: 601-01/24-03/00034, URBROJ: 533-05-24-000, o ostvarivanju prednosti pri upisu u kojem se upućuju da je potrebno uskladiti Pravilnike o upisu djece u dječji vrtić s odredbama članka 20. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju.

Nadalje, vezano uz navode u podtočki 2.13.2. „Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje“, podnaslov „Upisi u 1. razred srednje škole“ (str. 116 - 117) te u vezi s tim i navode u sažetku Izvješća koji se odnose na upis učenika s teškoćama u razvoju u prvi razred srednje škole (str. 15), Vlada Republike Hrvatske ističe kako Zakon o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“, br. 30/09., 24/10., 22/13., 25/18. i 69/22.), člankom 5. stavkom 3. propisuje kako je proces učenja temeljenog na radu sastavni i neodvojiv dio strukovnog obrazovanja i partnerski se provodi između ustanova za strukovno obrazovanje i poslodavaca. Nadalje, člankom 20. stavkom 1. Zakona o strukovnom obrazovanju, propisano je kako su uvjeti za upis polaznika u srednje strukovno obrazovanje: zdravstvena sposobnost, posebne psihofizičke sposobnosti, prethodno stečena razina kvalifikacije te drugi uvjeti propisani kurikulumom. Također, člankom 22. Zakona o strukovnom obrazovanju, propisano je da osnivač u suradnji s ustanovom za strukovno obrazovanje i dionicima svake godine, šest mjeseci prije početka iduće školske godine, osigurava slobodna mjesta za izvođenje učenja temeljenog na radu koje se obavlja kod poslodavca, vodeći brigu o prilagođenim slobodnim mjestima za polaznike s teškoćama u razvoju, te o tome izvješćuje ministarstvo nadležno za obrazovanje. Jedan od glavnih ciljeva uvođenja informacijskoga sustava prijava i upisa kandidata u srednje škole putem Nacionalnoga informacijskog sustava prijava i upisa u srednje škole bio je pružanje jednakih mogućnosti svim kandidatima za upis u neki od srednjoškolskih obrazovnih programa. S tim u vezi bilo je, među ostalim, nužno utvrditi i jedinstveni popis zdravstvenih zahtjeva za određeni srednjoškolski obrazovni program (Jedinstveni popis zdravstvenih zahtjeva srednjoškolskih obrazovnih programa u svrhu upisa u I. razred srednje škole - MZOS, 2015., objavljen na mrežnim stranicama Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih – Dokumenti, zakonski i podzakonski akti; u daljnjem tekstu: Jedinstveni popis zdravstvenih zahtjeva)), čime bi se osigurale jasnije i jedinstvene informacije o zdravstvenim zahtjevima koje bi imale sve srednje škole u Republici Hrvatskoj. Naime, dosadašnjim načinom utvrđivanja popisa zdravstvenih zahtjeva dolazilo je do značajnih neusklađenosti između srednjih škola koje su samoinicijativno utvrđivale popis zdravstvenih zahtjeva za upis u obrazovne programe što je stvaralo velike probleme za kandidate i njihove roditelje/skrbnike te dovelo do toga da su za upis u isti obrazovni program/zanimanje određene škole utvrđivale različite zdravstvene zahtjeve. Jedinstveni popis zdravstvenih zahtjeva je izrađen sukladno pravilima struke, važećim propisima iz područja zaštite zdravlja na radu i Pravilniku o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole („Narodne novine“, br. 49/15., 109/16. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 47/17. i 39/22.). Jedinstvenim popisom zdravstvenih zahtjeva osigurane su jasne i jednostavne informacije o zdravstvenim zahtjevima za pristupanje određenom srednjoškolskom programu obrazovanja/strukovnom pa tako isti uz svaki program obrazovanja utvrđuje: opis obrazovnog programa (sadrži ključne kompetencije/ishode učenja), zdravstvene zahtjeve i potrebnu dokumentaciju. Također, uz svaki program obrazovanja navedeno je: Kada je kandidatu s teškoćama dostupna odgovarajuća prilagodba, navedeni zdravstveni zahtjevi za navedeni program ne uzimaju se u obzir. Vezano uz navode iznesene u istoj podtočki izvješća, podnaslov „Stručni suradnici“ (str. 115), a koji se odnose na zapošljavanje stručnih suradnika u školskim ustanovama te preporuku broj 5 u istoj podtočki Izvješća, podnaslov „Preporuke“ (str. 118) koja glasi: „Preporučujemo MZO-u da omogući zapošljavanje stručnih suradnika - razvijanje mreže stručnih suradnika.“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. - ispravak, 90/11., 5/12., 16/12., 86/12., 94/13., 152/14., 7/17., 68/18., 98/19., 64/20., 133/20., 151/22., 155/23. i 156/23.), člankom 67. propisano kako su školske ustanove dužne: stvarati uvjete za zdrav mentalni i fizički razvoj te socijalnu dobrobit učenika, sprječavati neprihvatljive oblike ponašanja, brinuti se o sigurnosti učenika, osigurati uvjete za uspješnost svakog učenika u učenju, brinuti se o zdravstvenom stanju učenika i o tome obavještavati nadležnog liječnika

škole - specijalistu školske medicine i roditelje, pratiti socijalne probleme i pojave kod učenika i poduzimati mjere za otklanjanje njihovih uzroka i posljedica, u suradnji s tijelima socijalne skrbi odnosno drugim nadležnim tijelima, voditi evidenciju o neprihvatljivim oblicima ponašanja učenika i pružati savjetodavni rad učenicima. Vlada Republike Hrvatske ističe da se suglasnosti za radna mjesta stručnih suradnika u školskim ustanovama odobravaju na temelju zahtjeva i potrebe škole, a sukladno Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.), Državnom pedagoškom standardu srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja („Narodne novine“, br. 63/08. i 90/10.) te Standardu za školske knjižnice („Narodne novine“, broj 61/23.). S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske navodi podatke kojima raspolaže vezano uz broj zaposlenih pedagoga, psihologa i knjižničara u 2023.:

- u 444 srednjoškolske ustanove (gimnazije, strukovne škole i umjetničke škole) zaposleno je ukupno 384 pedagoga, 226 psihologa i 358 knjižničara te je u 2023. izdana suglasnost za nova zapošljavanja stručnih suradnika, i to: 22 pedagoga (14 na puno radno vrijeme i 8 na pola radnog vremena), 36 psihologa (17 na puno radno vrijeme i 19 na pola radnog vremena) i 7 knjižničara (3 na puno i 4 na pola radnog vremena)
- u osnovnoškolskim ustanovama zaposleno je 858 stručnih suradnika pedagoga, 483 stručnih suradnika psihologa i 815 stručnih suradnika knjižničara te je u 2023. izdana suglasnost za zapošljavanje stručnih suradnika u osnovnoškolskim ustanovama za sljedeća radna mjesta: 45 psihologa (38 na puno radno vrijeme i 7 na nepuno radno vrijeme), 17 pedagoga na puno radno vrijeme i 10 knjižničara (3 na puno radno vrijeme i 7 na nepuno radno vrijeme).

Nadalje, u istom podnaslovu Izvješća definirana je preporuka broj 12. (str. 119) koja glasi: „Preporučujemo MZO-u osmišljavanje novih strukovnih kurikuluma u skladu s tržištem rada i unaprjeđivanje profesionalnog usmjerenja.“ U pogledu navedene preporuke Vlada Republike Hrvatske navodi sljedeće, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih nositelj je projekta „Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja“ sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda u vrijednosti od 17.693.850,91 eura. Projekt je završio 31. prosinca 2023., a u okviru projekta predviđena je izrada 130 strukovnih kurikuluma i pridruženih standarda zanimanja i standarda kvalifikacija. U izradi i vrednovanju standarda sudjelovali su predstavnici gospodarstva, obrazovanja i sektorskih udruženja s ciljem usklađivanja kompetencijskog okvira sa sadašnjim i budućim potrebama tržišta rada i gospodarstva. Na temelju postavljenog standarda čija je uloga tržište rada, obrazovni stručnjaci i predstavnici Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i Agencije za odgoj i obrazovanje pripremili su strukovne kurikulume koji sadrže opće i stručne sadržaje odnosno generičke i strukovne kompetencije koje će učeniku omogućiti da nakon stečene kvalifikacije bude kompetentan i konkurentan na tržištu rada. Sve strukovne kurikulume izrađene na projektu potrebno je implementirati u redoviti srednjoškolski sustav do 2027. u skladu s Nacionalnim programom razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. Svi kurikulumi prije donošenja moraju proći postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u kojem će javnost moći dati svoje prijedloge i komentare. S tim u vezi, ističe se kako je 13. svibnja 2024. u sustavu e-savjetovanje objavljeno 43 prijedloga strukovnih kurikuluma i dva prijedloga kurikuluma za općeobrazovne predmete u srednjim strukovnim školama. E-savjetovanje je zatvoreno 12. lipnja 2024. Nadalje, 14. svibnja 2024. u sustavu e-savjetovanje objavljeno je još 60 prijedloga strukovnih kurikuluma te 19 prijedloga posebnih kurikuluma za učenike s teškoćama u razvoju. E-savjetovanje je zatvoreno 13. lipnja 2024. Također, 15. svibnja 2024. u sustavu e-savjetovanje objavljeno je još osam prijedloga strukovnih kurikuluma i 16 prijedloga posebnih kurikuluma za učenike s teškoćama u razvoju. E-savjetovanje zatvoreno je 14. lipnja 2024.

Vežano za točku 2.15. Izvješća „Zapošljavanje i rad“ (str. 136), Vlada Republike Hrvatske napominje da u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026., Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije razvija Centralizirani sustav za zapošljavanje, kojem je cilj objektivniji i transparentniji postupak izbora kandidata, ubrzanje procesa izbora kandidata i zapošljavanja te koji doprinosi bržem i kvalitetnijem popunjavanju radnih mjesta kandidatima s potrebnim ključnim kompetencijama. U navedenom informacijskom sustavu se planira zapošljavanje, podnose prijave na interni oglas i javni natječaj i provodi testiranje kandidata elektroničkim putem, pozivaju kandidati na intervju, objavljuje odluka o izboru kandidata u postupku internog oglasa i rješenje o prijmu u državnu službu, vodi baza podataka o kandidatima za rad u državnoj službi i baza podataka o kandidatima u postupku internog oglasa i javnog natječaja te obavljaju drugi poslovi vezani za zapošljavanje u državnoj službi. Tijelo državne uprave nadležno za službeničke odnose nadležno je za razvoj i provedbu testiranja kompetencija koje se mogu provjeriti elektroničkim putem, dok tijelo koje zapošljava provodi provjeru kompetencija koje se ne mogu provjeriti računalnim putem i specifičnih kompetencija te provodi intervju s kandidatima. Centralizirani sustav za zapošljavanje će biti prilagođen osobama s invaliditetom na sljedeći način:

- prilagodba slabovidnosti (visok kontrast)
- prilagodba disleksiji (poseban font)
- mijenjanje veličine teksta
- pristup testiranju prilagođen osobama s invaliditetom.

Također, predviđena je opcija da osoba s invaliditetom pri prijavi na javni natječaj u Centraliziranom sustavu za zapošljavanje označi potrebu razumne prilagodbe prilikom testiranja i/ili intervju te da im se navedeno omogući. Nadalje, Prijedlogom uredbe o postupku zapošljavanja u državnoj službi planira se dodatno urediti ovo područje.

U točki 2.16. Izvješća „Pristupačnost, stanovanje i mobilnost“ (str. 150) navedeno je da su u području pristupačnosti i dalje najčešće pritužbe koje se odnose na nepristupačnost građevina javne i poslovne namjene, javnih površina, stambenih zgrada te pojedinih usluga, kao i da mobilnost osoba s invaliditetom nije osigurana na ravnopravnoj razini s ostalim građanima zbog toga što javni željeznički, pomorski i cestovni prijevoz u Republici Hrvatskoj i dalje nisu u zadovoljavajućoj mjeri dostupni i pristupačni osobama s invaliditetom. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sukladno Programu Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2024. godinu nadležno izraditi Nacrt prijedloga zakona o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga kojim se u nacionalno zakonodavstvo transponira Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga. Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga od 17. travnja 2019. godine naziva se još i Europski zakon o pristupačnosti, čija je svrha diljem Europske unije postaviti nove zahtjeve minimalne pristupačnosti za raspon proizvoda i usluga te pridonijeti jačanju prava osoba s invaliditetom na pristup proizvodima i uslugama dostupnim na unutarnjem tržištu Europske unije.

Nadalje, vežano uz istu točku Izvješća, podtočku 2.16.8. „Pristupačno stanovanje“ (str. 214), a u odnosu na navedeni primjer iz prakse, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, nema zakonske mogućnosti za izravnu dodjelu stanova niti drugih nekretnina u korist osoba s invaliditetom. Ujedno se ističe kako se navedeni primjer odnosi na predmet iz 2022. u kojem je Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine obavijestilo podnositeljicu zahtjeva o nemogućnosti postupanja po istom sukladno odredbama tada važećeg Zakona o upravljanju

državnom imovinom („Narodne novine”, broj 52/18.). Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, u skladu sa zakonskim mogućnostima, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine predmetni stan, na koji se odnosio zahtjev, prenijelo na upravljanje Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, a u svrhu obavljanja registrirane djelatnosti ustanova socijalne skrbi.

Pod točkom 2.17. Izvješća „Rizične situacije i humanitarna krizna stanja”, podtočkom 2.17.1. „Sigurnost i zaštita osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama”, podnaslov „Preporuke”, pod točkom 1. (str. 219) navodi se: „Preporučujemo Ravnateljstvu civilne zaštite i Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo uspostavljanje međusobnih kontakata radi omogućavanja korištenja podataka Registra osoba s invaliditetom jedinstvenom operativno - komunikacijskom centru broja 112 (odnosno svih 20 županijskih centara) u cilju osiguravanja mogućnosti pristupanja i dostupnosti postojećih podataka za postupanja hitnih službi na terenu“. Vlada Republike Hrvatske ističe da je s ciljem unaprjeđenja međusobne suradnje 18. prosinca 2023. između Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva unutarnjih poslova sklopljen Sporazum o razmjeni podataka, KLASA: 018-03/21-01/19, URBROJ: 511-1-317-23-156, kojim se uređuje opseg, način razmjene i korištenje podataka iz Registra osoba s invaliditetom koji vodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo kako bi se nadogradio sustav civilne zaštite u Republici Hrvatskoj u odnosu na pružanje adekvatne, kvalitetne i pravovremene pomoći osobama s invaliditetom u žurnim situacijama kada im je ugrožen život i imovina, odnosno ističe se da je navedena preporuka već realizirana.

Vezano za točku 2.18. Izvješća „Neovisno življenje i život u zajednici“, podnaslov „Proces deinstitucionalizacije i transformacije ustanova za smještaj“ (str. 222 - 225), potrebno je istaknuti sljedeće, da je s ciljem nastavka procesa deinstitucionalizacije korisnika, prevencije njihove institucionalizacije i transformacije pružatelja usluga, te povećanja opsega pružanja izvaninstitucijskih usluga, u lipnju 2023. donesen Operativni plan deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj od 2022. do 2027. godine, koji ujedno predstavlja uvjet za korištenje sredstava Europske unije u programskom razdoblju 2021. - 2027. Nadalje, 6. prosinca 2022. potpisan je Ugovor o savjetodavnim uslugama između Svjetske banke i Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u okviru Projekta „Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s invaliditetom“. Ugovorom su definirane dvije komponente:

- Komponenta 1: Potpora u izradi 38 individualnih planova deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne skrbi
- Komponenta 2: Potpora u razvoju mehanizma za praćenje prelaska s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici.

U okviru navedenoga Projekta izrađeno je i usvojeno 11 Individualnih planova deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga kojima je osnivač Republika Hrvatska za osobe s invaliditetom, od ukupno predviđenih 27. Budući da pružatelji usluga za osobe s teškoćama mentalnog zdravlja nisu u dovoljnoj mjeri razvili usluge koje podupiru ostanak korisnika u obitelji i preveniraju njihovu institucionalizaciju, u navedenom Operativnom planu istaknuto je 15 državnih pružatelja socijalnih usluga za ovu skupinu korisnika (od ukupno 18 državnih pružatelja) kojima se prioritetno želi omogućiti uspostava i razvoj izvaninstitucijskih usluga uz podršku sredstava Europske unije, a kako bi se intenzivirao razvoj usluga u zajednici za osobe s teškoćama mentalnog zdravlja.

U točki 2.19. Izvješća „Primjereni životni standard i socijalna zaštita“, podnaslov „Zakon o osobnoj asistenciji“ (str. 238), pravobranitelj navodi da smatra u potpunosti racionalnim i nužnim osigurati u iznimnim slučajevima uslugu i 24 sata dnevno za osobu čija vrsta i težina invaliditeta, kao i okolišne okolnosti to zahtijevaju. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske ističe da Zakon o osobnoj asistenciji („Narodne novine“, broj 71/23.), propisuje da najveći broj sati usluge osobne asistencije koju pruža osobni asistent mogu ostvariti upravo osobe s najtežim oblicima tjelesnog oštećenja, a iste sukladno Zakonu o osobnoj asistenciji, mogu ostvariti uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent do najviše 352 sata mjesečno. Navedeni broj sati usluge osobne asistencije koju pruža osobni asistent za navedene korisnike usluge predstavlja značajno povećanje broja sati u odnosu na broj sati koji su korisnici mogli ostvariti kroz projektno financiranje prije stupanja na snagu Zakona o osobnoj asistenciji. Nadalje, s obzirom na to da je usluga osobne asistencije primarno uvedena u svrhu socijalnog uključivanja, a ne u svrhu zdravstvene njege, u ovom trenutku nije moguće osigurati navedeni opseg podrške. Pored toga, tjedni raspon sati definiran je s ciljem korištenja usluge osobne asistencije kroz sve dane u tjednu uključujući i subotu, nedjelju i blagdane, a ne isključivo radne dane, a isto se definira ugovorom o radu između pružatelja usluge i radnika. Pored toga, u istom podnaslovu Izvješća (str. 238) pravobranitelj navodi da Lista za procjenu potreba treba biti standardizirani obrazac, koji će sadržavati ključne odrednice za odluku o vrsti i opsegu usluge te isto tako da se ne smije razlikovati opseg podrške ovisno o vrsti invaliditeta. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske ističe da je Lista procjene potreba standardizirana, te je Obrazac Liste procjene potreba korisnika prilog Pravilnika o sastavu i načinu rada Komisije za procjenu potrebe korisnika za uslugom osobne asistencije („Narodne novine“, broj 96/23.). S obzirom na različite oblike pomoći i podrške koju zahtijevaju različiti oblici oštećenja zdravlja i funkcionalnih sposobnosti, Lista za procjenu potreba razlikuje se za osobe s tjelesnim oštećenjem i osobe s kroničnim bolestima, osobe s intelektualnim oštećenjem, osobe s poremećajem iz spektra autizma i osobe s mentalnim oštećenjem, osobe s oštećenjem vida, osobe s oštećenjem sluha i osobe s gluhošljepoćom. U izradi Lista za procjenu potreba sudjelovali su predstavnici organizacija civilnog društva osoba s invaliditetom te su iste u postupku izrade bile „testirane“ kod osoba s invaliditetom u svrhu utvrđivanja njihove relevantnosti. Nadalje, u istom podnaslovu Izvješća (str. 239) pravobranitelj ukazuje na članak 32. Zakona o osobnoj asistenciji te nejednak položaj osoba s intelektualnim teškoćama, koje neovisno o tome žive li same ili u obitelji, ne mogu ostvariti više od 88 sati tjedno podrške osobne asistencije (do četiri sata dnevno). Odnosno, prema mišljenju pravobranitelja osobe s intelektualnim poteškoćama su dvostruko zakinite jer prema Zakonu o socijalnoj skrbi ne mogu ostvariti pravo na njegovatelja u obitelji, a prema Zakonu o osobnoj asistenciji ne dobivaju dovoljno sati potpore asistenta, zbog čega je očigledno da se za tu kategoriju osoba niti ne predviđa ostanak u vlastitom domu što je protivno pravu na neovisno življenje, odnosno življenju uz podršku u zajednici. Vezano za navedeno Vlada Republike Hrvatske ističe da je svrha Zakona o osobnoj asistenciji, prvenstveno veći stupanj samostalnosti i uključenosti u zajednici. Osoba s intelektualnim teškoćama 3. stupnja sukladno Uredbi o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, broj 96/23.), zahtjeva ograničenu kontinuiranu podršku u određenim dnevnim aktivnostima do tri sata, što je Zakonom o osobnoj asistenciji osigurano. Govoreći o osobama s intelektualnim teškoćama 4. stupnja koje zahtijevaju intenzivnu podršku tijekom cijelog dana za različite svakodnevne aktivnosti osigurane su usluge u sustavu socijalne skrbi (boravak, organizirano stanovanje i smještaj), a usluga osobne asistencije koju pruža osobni asistent osigurava se također 88 sati mjesečno s ciljem uključenosti u zajednicu i odmora od skrbi u slučaju kada živi u obitelji. Stoga se ističe da navedeno Vlada Republike Hrvatske ne smatra diskriminatornim kao što isto nisu smatrali diskriminatornim niti članovi radne skupine koji su sudjelovali u izradi Nacrta prijedloga predmetnog zakona. U istom podnaslovu Izvješća (str. 239) pravobranitelj navodi da su odredbe o sudjelovanju korisnika u cijeni usluge predlagali u potpunosti odbaciti u prvom čitanju Zakona te da stavljanje osoba s invaliditetom

u kontekst siromaštva i socijalne deprivacije treba napustiti, kao i da termini „osnovne životne potrebe“, „trostruki iznos zajamčene minimalne naknade“, „koja ne služi za podmirenje osnovnih životnih potreba“ stavljaju uslugu osobne asistencije u kontekst socijalne potpore. Vezano za prethodni navod Vlada Republike Hrvatske ističe da je sukladno Zakonu o osobnoj asistenciji usluga osobne asistencije socijalna usluga, odnosno socijalna usluga u sustavu socijalne skrbi kao i druge usluge koje korisnici mogu ostvariti temeljem Zakona o socijalnoj skrbi. No, za razliku od odredbi Zakona o socijalnoj skrbi, kojima se propisuje obveza sudjelovanja korisnika, odnosno obveznika uzdržavanja u plaćanju usluga ostvarenih temeljem istog, a koje su definirane koristeći termine „osnovne životne potrebe“, „trostruki iznos zajamčene minimalne naknade“, „koja ne služi...za podmirenje osnovnih životnih potreba“, Zakon o osobnoj asistenciji ne koristi navedene termine pri definiranju odredbi kojima se propisuje obveza sudjelovanja korisnika u plaćanju usluge osobne asistencije. Naime, člankom 40. Zakona o osobnoj asistenciji, propisano je da korisnik usluge osobne asistencije koji uslugu koristi na temelju rješenja Zavoda nije dužan sudjelovati u plaćanju usluge ako su mu prihodi niži od prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, da je dužan sudjelovati u plaćanju cijene usluge u iznosu od 1 % cijene usluge ako su mu prihodi viši od prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, odnosno da je dužan sudjelovati u plaćanju cijene usluge u iznosu od 2 % cijene usluge ako su mu prihodi viši od dvije prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, kao i činjenicu da obveznici uzdržavanja korisnika usluge osobne asistencije nisu dužni sudjelovati u plaćanju usluge osobne asistencije za razliku od obveznika uzdržavanja korisnika ostalih usluga u sustavu socijalne skrbi, razvidno je da su korisnici usluge osobne asistencije u pogledu odredbi kojima se propisuje obveza sudjelovanja u plaćanju usluge u znatno povoljnijem položaju od ostalih korisnika usluga u sustavu socijalne skrbi. Vezano uz navod u istom podnaslovu Izvješća (str. 239) o velikim prijedorima koje su izazvale odredbe koje se odnose na koliziju prava na uslugu osobne asistencije i drugih prava, a posebno istodobnog korištenja prava na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, odnosno uz prijedlog pravobranitelja da se usluga osobne asistencije za poslove koji ne uključuju njegu, sukladno individualnim potrebama, omogućiti u opsegu od najmanje dva, a najviše četiri sata dnevno, uvažavajući da se status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja odobrava za njegu osoba s najtežim stupnjevima invaliditeta, što ne isključuje potrebu za podrškom osobnog asistenta u dijelu mobilnosti i kretanja, sudjelovanja u različitim socijalnim aktivnostima i dr., Vlada Republike Hrvatske navodi sljedeće, Zakon o osobnoj asistenciji propisuje da osoba čiji roditelj ili drugi član obitelji ima priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja može ostvariti pravo na uslugu osobne asistencije do 88 sati mjesečno ako živi sa samohranim roditeljem, živi u jednoroditeljskoj obitelji, živi u dvočlanom kućanstvu, živi u kućanstvu s dvije ili više osoba s invaliditetom ili je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe jer joj je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koje je prema preporuci liječnika roditelj njegovatelj ili njegovatelj osposobljen, a koja se zbog svog zdravstvenog stanja ne može uključiti u programe u zajednici. Nadalje, osoba čiji roditelj ili drugi član obitelji ima priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja može ostvariti pravo na najviše 44 sata mjesečno usluge osobne asistencije ako živi u kućanstvu u kojem je bračni ili izvanbračni partner roditelja njegovatelja zbog radnih obveza odsutan iz mjesta prebivališta duže od šest mjeseci godišnje. Pored toga, osoba čiji roditelj ili drugi član obitelji ima priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, a koja ima status studenta, može ostvariti pravo na uslugu osobne asistencije u istom broju sati kao i osobe čiji roditelj ili drugi član obitelj nema priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja. Shodno prethodno iznesenom, Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da je propisivanjem navedenih iznimki vezanih za status roditelja njegovatelja ili njegovatelja u velikoj mjeri prihvaćen prijedlog pravobranitelja. U istom podnaslovu Izvješća (str. 239) navedeno je da je kolizija definirana i u odnosu na uslugu

pomoći u kući te se predlaže u razmatranje mogućnost istodobnog korištenja usluge osobne asistencije i usluge pomoći u kući, pri čemu bi se usluga osobne asistencije ostvarivala u satnici koja je umanjena za broj sati priznatog prava na uslugu pomoći u kući. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske ističe da je usluga pomoći u kući sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, usmjerena na podmirivanje svakodnevnih životnih potreba: organiziranje prehrane, obavljanje kućnih poslova, održavanje osobne higijene i/ili zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba, čime se preklapa s uslugom osobne asistencije. Osobe koje zahtijevaju veći stupanj podrške, a udovoljavaju uvjetima za ostvarivanje prava na uslugu osobne asistencije, imaju mogućnost izbora usluge koja im je potrebna. Također, u istom podnaslovu Izvješća (str. 240) navodi se da je broj pružatelja usluge osobne asistencije premali, odnosno da su licencirana svega 53 pružatelja usluge. Vlada Republike Hrvatske ističe da se broj kontinuirano povećava te da je na dan 5. srpnja 2024. broj licenciranih pružatelja usluge osobne asistencije bio 207. Također se kontinuirano povećava broj pružatelja usluge s kojima Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ima sklopljen ugovor o pružanju usluge osobne asistencije, te je njihov broj na dan 5. srpnja 2024. bio 181. Vezano uz navod u istom podnaslovu Izvješća (str. 240) da je „potrebno Registar učiniti preglednijim i ažurnijim, kako bi i Zavod i potencijalni korisnici lakše dobili podatak o potencijalnom pružatelju usluge“, ističe se da Registar pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi sadrži aktualne podatke o pružateljima socijalnih usluga koji imaju važeće rješenje o ispunjavanju mjerila za pružanje socijalnih usluga. Sadržaj i način objave Registra definiran je Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja registra pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi („Narodne novine“, broj 31/23.). Registar sa svim javno dostupnim podacima može se preuzeti putem poveznice: Registar (JSON). Na stranici je omogućeno pretraživanje pružatelja socijalnih usluga korištenjem većeg broja filtera, a rezultate pretraživanja koji se dobiju nakon odabira poveznice „Pretražite“ moguće je preuzeti u CSV, Excel i PDF datoteci (naziv, adresa sjedišta i kontakt podaci pružatelja). Odabirom poveznice „Prikažite više“ otvaraju se detaljni podaci o pružatelju. Nadalje, vezano uz navod u istom podnaslovu Izvješća (str. 240) da „nije jednoznačno definirana cijena sata usluge osobne asistencije i poseban trošak organizacije usluge pružatelju“, Vlada Republike Hrvatske ističe da pružatelji usluga drugih osnivača na tržištu slobodno u skladu s pozitivnim propisima Republike Hrvatske organiziraju i vode svoje poslovanje, a samim time i upravljanje svojim troškovima (npr. plaće radnika). Pravilnikom o mjerilima za pružanje usluge osobne asistencije, utvrđivanju cijene, sadržaju obrasca za podnošenje prijave na javni poziv te načinu i uvjetima sklapanja ugovora („Narodne novine“, broj 96/23.), člankom 8. stavkom 2., propisano je da su troškovne kategorije koje se uzimaju u obzir kao elementi za oblikovanje cijene usluge osobne asistencije: troškovi rada (ukupan trošak plaća zaposlenika, ostala materijalna prava iz radnog odnosa i naknade troškova rada), materijalni troškovi (godišnji izdatci za materijal i energiju, godišnji izdatci za usluge, godišnja naknada troškova osobama izvan radnog odnosa, godišnji ostali nespomenuti operativni troškovi), financijski troškovi (godišnje kamate na izdane vrijednosne papire, godišnje kamate na kredite i zajmove i ostali financijski izdatci na godišnjoj razini), troškovi amortizacije (godišnji iznos amortizacije zgrada, godišnji iznos amortizacije pokretne imovine i godišnji iznos amortizacije opreme) i ostali troškovi (godišnji iznosi tekućih i kapitalnih donacija, kapitalne potpore i novčane kazne, penali i naknade štete). U istoj točki Izvješća, podnaslov „Zakon o inkluzivnom dodatku“ (str. 241), pravobranitelj navodi da su prilikom donošenja Zakona o inkluzivnom dodatku („Narodne novine“, broj 156/23.), inzistirali da se dodatno poradi na izbjegavanju nejednakog pristupa po pojedinim dobnim skupinama, prema vrstama i stupnjevima oštećenja ili drugim obilježjima, odnosno da se razine potpore odrede prema jednakim i pravednim kriterijima, a s obzirom na to da su smatrali da se nastupom punoljetnosti težina invaliditeta i postojanje dodatnih oštećenja pa niti realne potrebe odraslih osoba s invaliditetom ne uzimaju u obzir, odnosno da se dosadašnja razina potpore mijenja (na nižu razinu). Nadalje, pravobranitelj ističe da će nakon punoljetnosti osoba imati jednaku potrebu za

potporom, jednake (a možda i veće) prepreke i teškoće, što bi trebalo vrednovati kod određivanja razine potrebe, a ne ih stavljati u neravnopravan položaj obzirom na dob. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske ističe da je diferencijacija po dobi korisničkih skupina različitog stupnja i vrste funkcionalne sposobnosti definirana zbog potrebe za podršku u razvoju tijekom kojeg je potrebno osigurati jednake mogućnosti koje imaju djeca bez oštećenja i teškoća s posebnim naglaskom na razdoblje sudjelovanja u odgoju i obrazovanju, budući da upravo u tom razdoblju imaju i najveću potrebu za podrškom drugih osoba i rehabilitacijskim postupcima. Nakon punoljetnosti i odgovarajućeg stupnja obrazovanja velika većina njih bit će u mogućnosti živjeti puno samostalnije i neovisnije. Pored toga, na temelju Zakona o osobnoj asistenciji, osobe s invaliditetom nakon 18. godine života mogu ostvariti pravo na uslugu osobne asistencije, dok djeca pravo na tu uslugu nemaju. Nadalje, vezano uz navod u istom podnaslovu Izvješća (str. 241) da je određivanje razine potpore u određenoj mjeri bilo nedosljedno, Vlada Republike Hrvatske ističe da su razine potpore utvrđene sukladno dogovoru postignutom između članova radne skupine u kojoj su sudjelovali i predstavnici organizacija osoba s invaliditetom i akademske zajednice, a s ciljem da se Nacrtom prijedloga zakona uspostavi pravedniji sustav raspodjele sredstava namijenjenih ostvarivanju prava temeljem stupnja invaliditeta - oštećenja funkcionalnih sposobnosti kroz više razina potpore nego je bilo moguće u prethodnom razdoblju, zbog čega je bilo potrebno stupnjeve iz kojih je vidljiva potreba za najvećim stupnjem podrške dodatno raščlaniti kroz više razina ovisno o kombinaciji više teškoća, prisutnosti komorbiditeta, prisutnosti kronične bolesti, dobi, mogućnosti rehabilitacije, sudjelovanja u procesu obrazovanja, rehabilitacijskim postupcima i dr. U istom podnaslovu Izvješća (str. 241 - 242) navedeno je da prilikom izrade Zakona o inkluzivnom dodatku nažalost nije prihvaćen prijedlog da korisnici organiziranog stanovanja i smještaja također ostvare pravo na inkluzivni dodatak, da je potrebno razmotriti razliku između smještaja, organiziranog stanovanja i udomiteljstva, a iznesen je i prijedlog da se korisnicima organiziranog stanovanja i smještaja prizna određeni postotak inkluzivnog dodatka. Ovim putem Vlada Republike Hrvatske navodi da je Pravilnikom o mjerilima za pružanje socijalnih usluga („Narodne novine“, br. 110/22. i 58/24.) definiran obuhvat sadržaja usluge organiziranog stanovanja te usluge smještaja. Smještaj je usluga kojom se korisniku pruža intenzivna skrb i zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kada to nije moguće osigurati u obitelji i pružanjem drugih socijalnih usluga, a smještajem se osigurava stanovanje i organizirane aktivnosti tijekom dana uz stalnu stručnu i drugu pomoć i potporu u osiguravanju osnovnih i dodatnih životnih potreba koje ne mogu biti zadovoljene u obitelji. Organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se osigurava stanovanje u stambenoj jedinici uz stalnu ili povremenu stručnu i drugu pomoć i potporu u osiguravanju osnovnih životnih potreba te socijalnih, radnih, kulturnih, obrazovnih, rekreacijskih i drugih potreba radi uspostavljanja i održavanja njihovih socijalnih uloga, izjednačavanja njihovih mogućnosti, poboljšanja kvalitete života, poticanja aktivnog i samostalnog življenja te socijalnog uključivanja, ovisno o potrebama korisnika. Vlada Republike Hrvatske napominje da podrška u organiziranom stanovanju uključuje: razvijanje vještina i podršku u samostalnoj brizi o vlastitoj prehrani, pomoć, pružanje podrške i uvježbavanje vještina pri pripremanju obroka odnosno priprema obroka; pomoć, pružanje podrške i uvježbavanje vještina u održavanju higijene posuđa i namirnica; poticanje i uvježbavanje u samostalnoj brizi o osobnoj higijeni, osobnom izgledu i urednosti; pomoć pri snalaženju u vremenu i prostoru; razvijanje i poticanje radnih navika; podrška korisnicima u sudjelovanju u radnim aktivnostima u lokalnoj zajednici, poticanje društveno prihvatljivog ponašanja korisnika; motivaciju i razvijanje interesa, želja, inicijativnosti i kreativnosti, pružanje podrške u svakodnevnim životnim situacijama. Pored toga, Vlada Republike Hrvatske ističe da korisnici inkluzivnog dodatka koji su navedeno pravo ostvarili u visini 1., 2. ili 3. razine, mogu ostvarivati pravo na inkluzivni dodatak i ukoliko koriste uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja na temelju privatnog ugovora s pružateljem usluge. Budući da se Zakonom o inkluzivnom dodatku, objedinjavaju prvenstveno

naknade iz sustava socijalne skrbi i većina korisnika drugih objedinjenih naknada koriste naknade iz sustava socijalne skrbi, te da je naknada namijenjena osobi s invaliditetom u svrhu prevladavanja različitih prepreka koje mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima, potrebno je uzeti u obzir članak 4. Zakona o djelatnosti socijalnog rada („Narodne novine“, br. 16/19. i 18/22.), koji propisuje da je jedan od ciljeva obavljanja djelatnosti socijalnog rada zastupanje osjetljivih i obesnaženih društvenih skupina te otklanjanje zapreka s kojima se ljudi susreću u ostvarivanju svoje socijalne sigurnosti, postizanje socijalno pravednog društva koje je zasnovano na humanizmu i ljudskim pravima koje svim svojim članovima omogućava dostojanstven život, a što je zadaća Zavoda i njegovih područnih ureda.

Vezano uz preporuku pravobranitelja u istom podnaslovu Izvješća (str. 242) koju je uputio Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike da se novčana pomoć za nezaposlene osobe s invaliditetom zadrži u postojećem Zakonu o tržištu rada („Narodne novine“, br. 118/18., 32/20., 18/22. i 156/23.), Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike uputilo odgovor u kojem ističe da sva prava koja se objedinjuju u pravo na inkluzivni dodatak imaju isti temelj po kojem se ostvaruju, a to je vrsta i težina invaliditeta-oštećenja funkcionalnih sposobnosti, te da će i dalje za nezaposlene osobe s invaliditetom osiguravati odgovarajuću podršku za uključivanje na tržište rada. Nezaposlenim osobama s invaliditetom - korisnicima prava na novčanu pomoć kojima će to pravo prestati, a neće ispunjavati uvjete za ostvarivanje prava na inkluzivni dodatak, osigurat će se odgovarajuća podrška za uključivanje na tržište rada. Naglasak će biti na uključivanju u mjere aktivne politike zapošljavanja s ciljem jačanja njihove zapošljivosti i stjecanja znanja i vještina traženih na tržištu rada. Stoga će i u narednom razdoblju uvjeti i kriteriji za uključivanje osoba s invaliditetom u mjere aktivne politike zapošljavanja biti znatno povoljniji u odnosu na ostale skupine nezaposlenih osoba. Ovakvo rješenje u skladu je s Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine, u okviru kojega je upravo unaprjeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom prepoznato kao poseban cilj, a ključne mjere za ostvarenje navedenog cilja su kvalitetna priprema osoba s invaliditetom za zapošljavanje te nastavak provedbe aktivne politike zapošljavanja.

U točki 2.20. Izvješća „Jedinstveno tijelo vještačenja“, podnaslov „Statistički podaci“ (str. 244 - 245), Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da se na nekoliko mjesta navode podaci o „zaprmljenim i riješenim zahtjevima HRVI“. Napominje se da sukladno Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, nalaz i mišljenje u postupku ostvarivanja statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata daju liječnička vijeća osnovana pri Ministarstvu hrvatskih branitelja, a ne Jedinstveno tijelo vještačenja. S obzirom na prethodno navedeno, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da iz sadržaja točke 2.20. Izvješća „Jedinstveno tijelo vještačenja“ nije u potpunosti jasno na koje postupke vještačenja hrvatskih ratnih vojnih invalida se odnose podaci iskazani u Izvješću.

Vezano uz točku 2.21. Izvješća „Mirovinsko osiguranje“ (str. 256), a u odnosu na navod pravobranitelja o sve manjem postotku udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći u Republici Hrvatskoj, važno je podsjetiti kako su u dva prethodna mandata Vlade Republike Hrvatske izmjenama zakonodavnog okvira napravljeni značajni iskoraci u mirovinskome sustavu, a posebna briga posvećena je najranjivijim skupinama umirovljenika s nižim mirovinskim primanjima kojima je do kraja prosinca 2023. sedam puta omogućena isplata jednokratnog dodatka. Udio prosječne sveukupne mirovine u neto plaći za prosinac 2023. (isplata u siječnju 2024.) iznosio je 45,6 %, dok je u istom razdoblju udio prosječne mirovine za mirovinski staž od 40 i više godina bez međunarodnih ugovora iznosio 59,89 %. U pogledu

navoda u istoj točki Izvješća (str. 256) kako je kategorija osoba s invaliditetom, primatelja invalidskih mirovina zbog djelomične nesposobnosti za rad, u nepovoljnijem položaju u odnosu na druge kategorije umirovljenika, ne samo jer su njihove mirovine znatno niže od ostalih mirovina i što su teško zapošljivi na puno radno vrijeme zbog invaliditeta, već i stoga jer niti u 2023. nije prihvaćen ranije istaknuti prijedlog pravobraniteljice da im se omogući zasnivanje radnog odnosa s polovicom punog radnog vremena uz primanje njihove pune mirovine, a kako je to dano drugim kategorijama osiguranika (uključujući hrvatske ratne invalide), Vlada Republike Hrvatske ističe kako važeće zakonsko rješenje u općem mirovinskom sustavu uvažava činjenicu različitih osiguranih rizika u mirovinskom sustavu. Pritom, kod korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno zbog profesionalne nesposobnosti za rad, mogućnost rada nije vezana za radno vrijeme te je sadašnje zakonsko uređenje usklađeno s definicijom djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22.). U odnosu na navod u istoj točki Izvješća (str. 256) kako nije prihvaćen prijedlog da se primateljima invalidskih mirovina zbog djelomične nesposobnosti za rad omogući da dodatni uvjet jedne godine staža osiguranja mogu ostvariti ne samo po osnovi radnog odnosa, već i po osnovi drugog dohotka (iz netipičnih poslova) za koji su u cijelosti uplaćeni doprinosi, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su člankom 100. Zakona o mirovinskom osiguranju, uvjeti za ostvarivanje prava na novu mirovinu za korisnike mirovine istovjetno regulirani za sve vrste mirovina. Propisivanjem uvjeta od jedne godine staža osiguranja koji mora ispuniti korisnik nakon ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad da bi mogao ostvariti pravo na starosnu mirovinu, a koji je zaposlen prema preostaloj radnoj sposobnosti, navedeni korisnici invalidskih mirovina izjednačeni su s korisnicima prava na prijevremenu, odnosno starosnu mirovinu koji nakon ostvarivanja prava na mirovinu stupe u radni odnos. Međutim, navedeni korisnici invalidske mirovine ne smatraju se umirovljenicima u smislu propisa o doprinosima za obvezna osiguranja za vrijeme radnog odnosa, jer imaju mogućnost raditi puno radno vrijeme bez obustave isplate mirovine te su stoga u povoljnijoj poziciji od korisnika starosnih mirovina u smislu bržeg ostvarivanja uvjeta od godine dana staža osiguranja nakon umirovljenja. Činjenica kako se pravo na invalidsku mirovinu stječe s danom nastanka radne nesposobnosti te da korisnik invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad / djelomičnog gubitka radne sposobnosti ima smanjenu radnu sposobnost i zbog toga i pravo na nastavak rada prema promijenjenoj radnoj sposobnosti te se visina te mirovine određuje ovisno o statusu zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti, ne daje temelj da se pravo na starosnu mirovinu kod tih korisnika stekne na temelju primitka po osnovi „atipičnih“ oblika rada (drugog dohotka), nego isključivo na temelju ostvarenog staža osiguranja po osnovi radnog odnosa ili obavljanja djelatnosti nastavkom radnog odnosa na prilagođenom radnom mjestu ili ponovnim stupanjem u zaposlenje. Međutim, kada steknu pravo na starosnu mirovinu po osnovi zaposlenja ili obavljanja djelatnosti, za izračun prosječnih vrijednosnih bodova uzima im se i drugi dohodak koji su ostvarili. Osim toga, omogućavanjem stjecanja prava na starosnu mirovinu uz minimalni uvjet naknadno ostvarenog staža, a isto tako i ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i bez uvjeta dodatnog zaposlenja, već je učinjena povoljnost za te korisnike za razliku od korisnika starosnih mirovina koji nemaju takvu mogućnost.

U vezi s navodom u istoj točki Izvješća (str. 256) kako u praksi i dalje nije zaživjelo priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju za osposobljavanje invalida rada za rad uz očuvanje preostale radne sposobnosti, Vlada Republike Hrvatske navodi da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, kao provedbena institucija već provodi postupke priznanja i provedbe prava na profesionalnu rehabilitaciju u skladu sa Zakonom o mirovinskom osiguranju

te odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, br. 157/13., 152/14., 39/18. i 32/20.). Postojeći zakonodavni okvir u mirovinskom sustavu, prema kojem se pravo na profesionalnu rehabilitaciju stječe obvezno ako kod osiguranika ili osigurane osobe nastane smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prije navršene 55. godine života, uz propisane uvjete duljine mirovinskog staža, smatra se zadovoljavajućim te Vlada Republike Hrvatske ističe kako razlozi malog broja korisnika ovoga prava nisu samo zakonski uvjetovani već rješenja treba tražiti i izvan zakonske regulative.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako će u predstojećem razdoblju prioritet u mirovinskom sustavu svakako biti povećanje razine adekvatnosti mirovina, a radna skupina za analizu stanja mirovinskog sustava (u daljnjem tekstu: radna skupina), koja je započela s radom u 2022. provest će sveobuhvatnu analizu i dodatno razmotriti sve mjere koje doprinose unaprjeđenju materijalnog položaja sadašnjih i budućih umirovljenika. Planirano izvršenje zadataka radne skupine je do kraja IV. kvartala 2024., a zaključci radne skupine trebali bi poslužiti kao podloga za izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju, koje su u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti planirane za IV. kvartal 2025.

Pod točkom 2.27. Izvješća „Praćenje provedbe Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2021. do 2027.“, u podnaslovu „Strateški dokumenti“ (str. 301), stoji navod: „U svim županijama od posebnog je značaja izrada županijskih socijalnih planova. Kako bi se pružila podrška JLP(R)S u njihovoj izradi i osnažilo stručnjake za socijalno planiranje, provedbu i praćenje županijskih socijalnih planova, u sklopu Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“ raspisan je ograničeni (trajni) poziv na dostavu projektnih prijedloga (bespovratna sredstva) iz Europskog socijalnog fonda.“. Vezano za navedeno, ističe se kako je 13. prosinca 2023. objavljen ograničeni (trajni) Poziv pod nazivom „Izrada županijskih socijalnih planova“ ukupne vrijednosti 1.500.000,00 eura koji je sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda plus kroz Program „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“ Cilj ovoga Poziva je doprinijeti povećanju dostupnosti i ravnomjernom regionalnom razvoju socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj te pružiti podršku svim jedinicama područne (regionalne) samouprave (njih 21, što uključuje i Grad Zagreb) u izradi županijskih socijalnih planova. Pod istom točkom Izvješća, u podnaslovu „Zaključak“ (str. 305), pravobranitelj ističe da će na temelju prijedloga za poboljšanje aktivnosti praćenja i izvještavanja o provedbi Nacionalnog plana koje su u upitniku istaknule županijske razvojne agencije uputiti preporuku Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da će Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike tijekom ove godine izraditi Akcijski plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2025. do 2027. godine te će svi prijedlozi biti razmotreni u okviru pripreme istog. Nadalje, vezano za istu točku Izvješća, Vlada Republike Hrvatske želi dodatno ukazati kako je Ured za ravnopravnost spolova temeljem obveze za provedbu mjere „Edukacija i promocija aktivne implementacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom“ iz Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine, financijski podupirao Zajednicu saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) na projektu „Trening SOIH-a - Mreže žena s invaliditetom“. Projekt, koji za cilj ima osnaživanje žena s invaliditetom u borbi protiv rodno utemeljenog nasilja te edukaciju polaznica o odredbama Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Ured za ravnopravnost spolova je do sada sufinancirao s 1.660,00 eura ukupno, a suradnja na projektu nastaviti će se i u 2024. godini.

U točki 2.28. Izvješća „Podizanje razine svijesti“, podnaslov „Edukacija studenata i stručnjaka o specifičnostima osoba s invaliditetom“ (treći odlomak na str. 309), a u odnosu na tekst „koji studiraju na nekom od sedam hrvatskih Sveučilišta“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako postoji osam javnih hrvatskih sveučilišta te kako je prilikom njihovog nabiranja izostavljena Pula s obzirom na Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Uz pretpostavku da je Vodič za studente s invaliditetom namijenjen i studentima koji studiraju na privatnim sveučilištima, napominje se da bi sukladno trenutno važećim zakonskim odredbama odgovarajući termin bio „koji studiraju na hrvatskim visokim učilištima“, što obuhvaća sva visoka učilišta, javna i privatna.

U točki 3.1. Izvješća „Financijsko poslovanje“ (str. 324) iskazani podaci tekućeg plana i izvršenja sukladni su s podacima iz Godišnjeg izvještaja o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu. Vlada Republike Hrvatske želi istaknuti da dopunjeno Izvješće sadrži Godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana Pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023., međutim isti nije u potpunosti izrađen u skladu s Pravilnikom o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna i financijskog plana („Narodne novine“, broj 85/23.).

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Branka Bačića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra financija dr. sc. Marka Primorca, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, ministra zdravstva dr. sc. Vilija Beroša, dr. med., ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa, te državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, Darka Nekića, dr. sc. Irenu Petrijevcin, Tomislava Bilandžića, Nevenku Lastrić-Đurić, Sanju Bošnjak, Stipu Župana, dr. sc. Terezu Rogić Lugarić, dr. sc. Davora Zoričića, Fadilu Bahović, Sanjina Rukavinu, Vedranu Šimundžu Nikolić, Ivana Crnčeca, Bernarda Gršića, Tomislava Dulibića, dr. sc. Mariju Bubaš, dr. med., dr. sc. Irenu Hrstić, dr. med., Stipu Mamića, Zrinku Mužinić Bikić i dr. sc. Ivu Ivanković.

mr. sc. Andrej Plenković